

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Het Sola Scriptura van de kerkhervorming

“En wij hebben het profetische Woord...”

2 Petr. 1:19a

Wij kennen allemaal wel die drie bekende uitdrukkingen die bij iedere Reformatieherdenking uitgesproken worden. Sola gratia (uit genade alleen), sola fide (door het geloof alleen) en sola Scriptura (de schrift alleen).

Je zou wat dat laatste betreft zelfs kunnen zeggen dat de Bijbel in de Reformatie weer opnieuw is ontdekt. Niet dat de Bijbel er toen niet was, want die is er altijd geweest. Maar de kerk en de traditie en de theologen heersten over de Schrift.

En toen is het de kracht van de Reformatie geweest, dat de Bijbel zelf weer aan het woord kwam.

Heel die stolp van kerkleraars, traditie en kerkelijke besluiten, waardoor de Bijbel in een bepaald licht was komen te staan, werd door de Reformatie verbrijzeld, zodat het Woord echt weer worden kon “een kracht Gods tot de zaligheid” voor een ieder, die gelooft.

Wij hebben het profetische Woord...! Wij hebben! Dat is krachtige taal. Dat wordt in onze tijd hoe langer hoe meer een uitzondering: wij hebben! Je mag immers niet zomaar doen alsof je de waarheid in bezit hebt. Hooguit mag je zeggen: we zijn op zoek naar de waarheid. En misschien hebben we er wel iets van ontdekt.

Maar “wij hebben” klinkt velen te stoer in de oren. Daarom is het geloof van velen zo zwak, als je dat tenminste nog geloof kunt noemen.

Nee, wij belijden met Petrus ons geloof in de Schriften. Wij hebben van God gekregen het profetische Woord. En dat is zeer vast. Heilige mensen Gods van de Heilige Geest gedreven, hebben ze gesproken (vs. 21).

Wij hebben het Woord. Wij! Dat geldt ten diepste heel de gemeente die naar Gods naam is genoemd. Het door God gegeven, overgeleverde en via mensen gesproken Woord is geloofwaardig en betrouwbaar. Wat een kostbaar bezit!

Voor ons zelfs nog meer dan voor Petrus, want voor hem was ‘t slechts het Oude Testament, maar voor ons ook het Nieuwe Testament. Wij hebben het profetische en het apostolische Woord, het belofte-Woord en het vervulde Woord. De kantekening legt het ‘profetische’ uit als het Woord dat “van de kracht en de komst van Christus overvloedig getuigt”.

Is het niet een groot wonder, lezer(es), dat wij dit Woord hebben? Waarom wij wel en zovele miljoenen in de heidenwereld niet? Waarom wij wel en zovele miljoenen binnen het geseclariseerde Christendom niet meer? Het Woord is ze ontnomen. Het in de Reformatie herontdekte Woord is de kerken weer ontnomen door Schriftkritiek en vrijzinnigheid.

Voelt u ook hoe belangrijk het is, dat dit Woord in ons leven zijn kracht doet? Want we moeten niet alleen de Reformatie herdenken, maar ook uit

de beginselen van de Reformatie leven. Het Woord wil geloofd worden. God zelf komt tot ons in het Woord der verzoening.

En waar dat Woord opengaat, daar komen we in de tegenwoordigheid van God. Hebt u ooit gesidderd voor die hoogheilige God?

Heeft dat Woord ooit uw verdriet over de zonde getemperd bij het zien op de gekruisigde Zaligmaker en u een hartelijke begeerte gegeven om heilig voor de Heere te willen leven? Hoe geladen is dat Woord met de opstandingskracht van Christus!

Doden worden levend! Hebt u de God van het Woord al ontmoet?

Lezer(es), onze omgang met het Woord is de meest ernstige bezigheid die er bestaat. We zullen daar eenmaal ook verantwoording voor af moeten leggen. Straks staan we voor de rechterstoel van Christus, en dan zal Hij vragen: “Wat hebt u met Mijn Woord gedaan?” En daar, voor die rechterstoel, gelden geen uitvluchten meer.

Het Woord wil geloofd worden, voor waar gehouden worden. En het spreekt niet vleiend over ons. Het wijst ons aan hoe diep we gevallen zijn. En wat zijn we ontzettend ver

Inhoud

Meditatie:	
Het Sola Scriptura van de kerkhervorming	1
Nooit het aangezicht van een mens gevreesd	2
Commentaar: Triest	5
Ogenblikjes (12)	5
Lezers vragen	6
Kerknieuws	7
Berichten	8
Predikbeurten	9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abbonementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av. N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-,
Zeepost:

Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-,

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten

€ 0,40,-per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

bij de Heere vandaan gelopen! Maar hoe heeft God in Zijn ondoorgrondelijke zondaarsliefde de verloren mens opgezocht en in Christus Jezus een brug geslagen over die gapende kloof, die wij door onze zonden geslagen hebben. En dat zullen we allemaal beamen.

Maar is dat nu alles? We weten toch wel beter! De verzoening met God moet toegepast worden in ons hart, en anders zullen we die vrede met God nooit kunnen ervaren. En hoe doet de Heere dat?

Toch niet anders dan door Zijn Woord! Door Zijn genade!

Dat Woord is het wondere zaad van de wedergeboorte. Het maakt doden levend! En dat gebeurt als de Heilige Geest het Woord kracht bijzet. Maak die twee nooit los van elkaar: Woord en Geest.

Herkent u het in uw eigen leven? Bent u blij met dat profetische Woord, dat zo rijk en ruim van Christus getuigt? Is uw leven er door vernieuwd? Heeft u God erin ontmoet? Ja, dan gebeurt er echt iets met ons. Dan wordt het persoonlijk doorleefde werkelijkheid. Dan gaat het niet meer "over" onze schuld, maar dan worden we zelf schuldenaar voor God. Dan gaat het niet meer "over" Christus, maar dan staat Hijzelf oog in oog voor ons en draagt Hij met Zijn Woord het volbrachte heilswerk ons hart binnen door de kracht van Zijn Heilige Geest.

Wij hebben het profetische Woord! Laat dat eens goed tot u door dringen! Denk toch niet dat de Bijbel Gods eigen stem nog niet is en dat u nog wachten moet op een stem buiten het Woord en de bediening daarvan om. Het enige wat we leren moeten door Gods genade is dat Woord, dat in al zijn goddelijke kracht tot ons komt, voor waar houden, geloven.

Ons er niet onder verharden, maar

ons erdoor laten leiden.

En als u dat doen mag, zult u het soms uitschreeuwen van pijn in uw hart, als uw laatste schuilplaatsen worden gebombardeerd en u als strafwaardige voor God komt te staan. Dan kunt u er niet langer meer onder uit. En dan moeten we God rechtvaardigen in Zijn oordeel over ons leven. We erkennen onze hemelhoge schuld die God tot straf bewoog. Geen droefheid is met deze droefheid te vergelijken.

Maar er is ook een andere kant. Als we door de bediening van de Geest Gods Woord voor waar mogen gaan houden, komt het ook voor dat we opspringen van vreugde, als Christus in beeld komt in Zijn gewilligheid en zondaarsliefde en als ons hart wordt overweldigd door Zijn ontferming. Dan wordt Hij zo uitnemend schoon, als Hij in de gestalte van het evangelie tot ons komt, dat we ons met lichaam en ziel aan Hem overgeven. Dat is de rechte vrucht in ons leven van de omgang met het profetische Woord.

Kent u die vruchten? Die pijn over de zonde en die vrede met God! Legt het Woord ook beslag op al onze levensuitingen, onze levensstijl? Als het goed is komt daar ook een reformatie tot stand! Dan blijkt de kracht van het Woord in de muziek waar je naar luistert, in je woordgebruik, de manier waarop je je geld besteedt, waarop je met de media omgaat, je omgang met de naaste in zelfopofferende liefde en noem maar op.

Die reformatie in ons persoonlijk leven is ook telkens weer nodig. Wij mogen dat Woord, dat ons in de Reformatie opnieuw gegeven is nog hebben. En zeker, Gods Woord houdt stand in eeuwigheid en het zal geen duimbreed wijken, maar indien gij u niet bekeert, Ik zal uw kandelaar van zijn plaats weren.

Haren, ds. C.G. Vreugdenhil.

Nooit het aangezicht van een mens gevreesd...

Als een Elia

Bovenstaande woorden weerklonken eeuwen geleden bij een graf in de Schotse plaats St. Giles. Ze werden uitgesproken op 26 november 1572

door de pas benoemde regent Morton, toen het lichaam van de bekende kerkhervormer John Knox in het graf werd neergelaten. Van hoeveel mensen zou dat gezegd kunnen wor-

den, dat zij in hun leven nooit het aangezicht van een mens hebben gevreesd? O, ik weet het: er zijn inderdaad mensen zoals die rechter in de Bijbel, die God niet vreesde en geen mens ontzag. Mensen die voor niemand achting hebben. Maar zo'n mens was John Knox niet! Of hij werkelijk nimmer voor enig mens heeft gevreesd, zullen we wel nooit weten. Maar wat wij wél weten, is dat Knox God vreesde. Hij had iets van Elia, de Thisbiet. Van deze profeet weten we dat hij in zijn leven wel degelijk soms het aangezicht van een mens heeft gevreesd (Izebel!). Maar we lezen ook dat hij zich onverschrokken aan de hofmeester van Achab vertoonde met de woorden: 'Zo waarachtig als de HEERE der heirscharen leeft, voor Wiens aangezicht ik sta, ik zal voorzeker mij heden aan hem (Achab) vertonen'. Elia had het diepe besef dat hij *voor Gods aangezicht stond*. Dat bewaart inderdaad voor veel mensenvrees. Datzelfde besef had John Knox ook. Het is goed in deze dagen rond Hervormingsdag te beseffen dat de kerkhervorming breder is geweest en meer heeft ingehouden dan het zo bekende en betekenisvolle werk van Maarten Luther. In een land als Schotland heeft de reformatie diepe sporen getrokken, misschien wel meer dan in enig ander land in Europa. Met Nederland mag Schotland in dit opzicht wel als een van de meest bevoorrechte landen in ons werelddeel worden genoemd. In Schotland heeft John Knox meer dan wie ook bijgedragen tot de doorbraak van de reformatie. Knox was volgens een geschiedschrijver een man die 'temidden van brandstapels en galeien was opgegroeid en evenmin de vreugde als het leed der wereld kende...'

Het bloed van de martelaren...

Merkwaardig genoeg staat Knox' geboortejaar op geen stukken na vast. Sommigen noemen 1505, anderen 1513 of 1515! We zouden hem de hervormer van Schotland mogen noemen. Schotland heeft zo'n man gehad. Nederland eigenlijk niet; Engeland trouwens ook niet. Toch is Knox niet de *grondlegger* van de kerkhervorming in Schotland geweest. Dan moeten andere namen worden genoemd. We denken daarbij vooral aan twee mannen: *Patrick*

Hamilton en *George Wishart*. De eerste was een man van koninklijken bloede die had gestudeerd in Wittenberg, bij Luther en Melanchton. Op 24-jarige leeftijd werd hij levend verbrand (1528). Een bijzonder kwalijke rol werd in die dagen gespeeld door de beruchte aartsbisschop David Beaton. Deze was het, die verantwoordelijk was voor de marteldood van een andere onverschrokken prediker, George Wishart. Deze Wishart was gekleed in een wollen mantel, sliep op een hard bed en vastte veel, maar was tegelijkertijd vriendelijk en blijmoedig. Daarnaast was Wishart een geleerd man (leraar Grieks!) en zeer onderlegd in de Schriften. Omdat meer en meer duidelijk werd dat zijn leven gevaar liep van de kant van de roomse machthebbers, werd Wishart enige tijd vergezeld door een lijfwacht van gewapende jonge mannen. Onder hen was ook John Knox...

Niettemin werd Wishart in 1546 gevangen genomen en uitgeleverd aan kardinaal Beaton. In de kerk van St. Andrews moest hij zich verweren tegen een aanklacht van achttien punten. Hij werd mishandeld en belasterd. Zijn verdediging baatte hem niet. Zijn doodvonnis stond van tevoren al vast: de vuurdood! Men vertelt dat de scherprechter die belast was met de uitvoering van het vonnis de aan een paal gebonden Wishart met tranen in de ogen te voet viel en om vergeving smeekte. Wishart kuste en zegende de man. Vanuit een raam van het kasteel sloeg kardinaal Beaton het verschrikkelijke gebeuren van de verbranding van Wishart gade. Zijn hoongelach was op de plaats van de terechtstelling hoorbaar! Staande op de brandstapel, richtte de martelaar zich nog éénmaal hoog op en profeteerde de kardinaal dat het niet lang zou duren of Beaton zou op de plaats waar hij nu zat, als de ellendigste van de mensen neerzitten... Deze voorzegging werd letterlijk vervuld. De wrede executie van Wishart bracht in Schotland zulk een verontwaardiging teweeg bij degenen die de zaak van de hervorming goed gezind waren, dat het niet lang duurde of een groep edellieden kwam overeen om de kardinaal uit de weg te ruimen. Zij drongen de burch van St. Andrews binnen en brachten de van angst radeloze

wreedaard (die tevoren al tot hún dood had besloten!) om het leven. Zijn laatste woorden waren: 'Ik ben een priester! Ik ben een priester! Wee! Wee! Alles is voorbij...'. De bewoners van St. Andrews wilden het bewijs dat de gevreesde kardinaal inderdaad was gestorven. Toen heeft men zijn lijk in hetzelfde torenvenster geplaatst waar hij kort tevoren had gezeten om de terechtstelling van Wishart te kunnen zien. Diens profetie ging dus letterlijk in vervulling!

Geroepen in Gods dienst

Het is te begrijpen dat deze dingen een ontzaglijke indruk hebben nagelaten in de ziel van Knox. Was hij aanvankelijk van plan geweest naar Engeland en Duitsland te reizen om daar de universiteiten te bezoeken, op krachtige aandrang van vrienden besloot hij in St. Andrews te blijven. Dit besluit zou verstrekkende gevolgen hebben! Knox gaf godsdienstonderwijs en catechisaties in de kapel van de burch en in de parochiekerk van de stad. *Preken* deed hij echter niet! Hoewel hij destijds tot priester was gewijd, was dat voor hem toch niet voldoende om eruit te besluiten dat hij nu ook dienaar des Woords mocht zijn. Knox was er diep van overtuigd dat daartoe een roeping van Godswege nodig was. Tevens was het zijn overtuiging – en daarin betoonde hij zich een ware gereformeerde in hart en nieren! – dat die roeping gestalte zou moeten krijgen in een roeping *door de kerk*. Het zou te wensen zijn dat allen na hem ook zo ordelijk hadden gedacht...

Die wettige roeping van Gods gemeente 'en mitsdien van Gods Zelf' kwam spoediger tot hem dan Knox had verwacht. Ds. John Rough, de predikant van St. Andrews, hield een preek over de roeping van de dienaren des Woords, waarin hij uiteenzette dat elke gemeente het recht heeft iemand die daartoe de nodige vereisten heeft, tot dienaar des Woords te beroepen en dat zo iemand nooit zo'n roeping mag afwijzen, welke bezwaren er ook aan verbonden mogen zijn. Aan het eind van de preek sprak de dominee Knox toe en zei hem dat hij door God en de gemeente geroepen werd tot het predikambt. De gehele gemeente betuigde hieraan haar bijval. Knox probeerde wat te zeggen, brak in tranen uit en liep weg. In de

stille eenzaamheid van zijn kamer bracht hij de zaak voor God. Op zijn knieën kwam hij tot de overtuiging dat de Heere hem riep tot de dienst des Woords. Nooit heeft Knox van het opvolgen van die roeping berouw gehad en door niets en niemand liet hij er zich ooit meer van afbrengen.

Zware beproevingen

Zo werd Knox in de vesting van St. Andrews predikant van degenen die kardinaal Beaton hadden omgebracht en in de stad werd hij de herder en leraar van het volk. De roomse monniken kwamen er al spoedig achter dat er in het kamp van hun tegenstanders een geduchte strijder was bijgekomen. Knox was een bekwaam theoloog en – wat in die dagen heel belangrijk was – sterk in het debat. Al spoedig deden zich echter grote moeilijkheden voor. Frankrijk, waarmee Schotland in die dagen nauwe banden had, stuurde een vloot om de opstandige bevolking van St. Andrews tot de orde te roepen. De stad werd na een moeilijk beleg ingenomen en Knox kwam met vele anderen terecht op de beruchte galeien. Een van de moeilijkste perioden in zijn leven brak aan. Vooral in de eerste tijd had hij het zwaar en leed hij soms aan neerslachtigheid. De Heere hielp hem echter door deze moeilijke beproeving heen. Knox mocht de andere gevangenen vaak tot troost en bijstand zijn. Toen een roomse monnik bij Knox eens een plank in het gezicht duwde waarop een Maria-beeld was geschilderd, met de bedoeling dat hij het beeld zou kussen, pakte hij de plank beet, wierp die in het water en zei: 'Laat onze lieve vrouw nu zichzelf helpen! Ze is licht genoeg! Ze kan dan eens leren zwemmen!' En toen de galeien eens aan de Schotse kust tussen Dundee en St. Andrews lagen en een medegevangene hem vroeg of hij de toren van St. Andrews nog kende, antwoordde Knox: 'Ja, ik ken die toren wel, want ik zie de toren van de plaats waar God voor het eerst mijn mond opende om openlijk Zijn eer te verkondigen, en ik ben volkomen overtuigd, hoe ellendig ik er nu ook aan toe ben, dat ik niet uit dit leven zal scheiden, voordat mijn tong nog eenmaal de Naam des Heeren in deze zelfde stad prijzen zal.'

Zwerftochten

Na 19 maanden gevangenschap op de galeien kwam Knox weer vrij. Voor het hem evenwel gegeven was het werk van de reformatie in Schotland door te zetten, heeft hij jarenlang een zwervend leven geleid. Hij bezocht Engeland, Genève, Zürich, Bazel en Frankfort. In de laatste plaats diende Knox de Engelse vluchtelingengemeente. In 1555 kwam hij eindelijk weer in Schotland, waar hij toen reeds als leider van de reformatie werd erkend. Toch vertrok hij weer naar Genève. Buitengewoon veel respect had hij voor Calvijn. Hij achtte Genève 'de meest volmaakte school van Christus die ooit bestond op aarde sinds de dagen van de apostelen'. Toen hij de uitnodiging kreeg om weer terug te keren naar Schotland, wachtte hem in Dieppe een zware teleurstelling. Hij kreeg daar het bericht dat het grootste deel van de gereformeerden in Schotland nog terugdeinsde voor een openlijk optreden: men betreurde het eigenlijk, Knox nu al te hebben uitgenodigd. Knox was geschokt en schreef een verontwaardigde brief aan zijn Schotse vrienden. In deze omstandigheden schreef hij zijn zo berucht geworden boek *First Blast of the Trumpet against the monstrous Regiment of Women* (Eerste trompetstoot tegen de monsterlijke regering van vrouwen). Het boek kan niet worden losgezien van het feit dat in die dagen de Europese politiek grotendeels door enkele vrouwen werd beheerst, die de reformatie zeer vijandig gezind waren. Het geschrift leverde Knox de bittere vijandschap op van Maria, de roomse regentes der Schotten, van 'Bloody Mary', de beruchte fel-roomse Maria Tudor, koningin van Engeland en ook de blijvende verontwaardiging van de latere koningin Elizabeth. Toen Knox uiteindelijk op 2 mei 1559 in Schotland landde om er zich voor goed te vestigen, wist men in elk geval wat men aan deze strenge, bezielende en onvergelijklijk zelfverloochenende man had.

Grote betekenis

In een betrekkelijk kort artikel als dit kunnen we niet veel meer over Knox zeggen. Hij is een man van

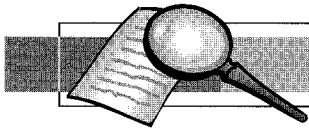
onschatbaar grote betekenis geweest voor de kerk van Schotland. Er zou nog veel te schrijven zijn, bijvoorbeeld over zijn gelukkige huwelijk met Marjorie Bowes en over zijn vrijmoedig en gevaarlijk duel met de Schotse koningin Mary Stuart. Voor die laatste mag ik de lezer wel verwijzen naar het verslag dat dr. L. Praamsma ervan geeft in zijn *De Kerk van alle tijden* (deel 2, blz. 149,150). Dezelfde Praamsma vermeldt dat Knox tot het einde van zijn leven is blijven preken, ook toen hij bijna naar de preekstoel moest worden gedragen. Een student, die in Knox' laatste levensjaar aantekeningen probeerde te maken bij een preek, vertelt: 'Wanneer hij zijn tekst begon te verklaren, sprak hij rustig gedurende een half uur; maar wanneer hij aan de toepassing begon, maakte hij mij zo aan het huiveren en beven, dat ik geen pen meer vast kon houden...'. Knox stierf in 1572, kort na de verschrikkingen van de Franse Bartholomeüsnacht. Na op de avond van 24 november enkele uren rustig in zijn bed te hebben gelegen, zuchtte hij rond elf uur diep en zei alleen maar deze enkele woorden: 'Nu is het er!'. Zo stierf hij zoals hij had geleefd: sober, helder, eenvoudig – en om jaloers op te worden.

Bronnen

Wie zich wat meer verdiepen wil in de boeiende persoonlijkheid van de hervormer van Schotland, kan terecht in het mooie boek van Thomas McCrie, *Het leven van John Knox* (uitgave GBS, 1981). Eveneens de moeite waard is een al wat oudere uitgave (1964) van de Willem de Zwijgerstichting, geschreven door ds. G. Bouwmeester: *John Knox, de Hervormer van Schotland*. Voor degenen die van studeren houden, is er het wetenschappelijke proefschrift van dr. P.J. Kromsigt, *John Knox als kerkhervormer* (1895). Veel eenvoudiger en beknopter is het boekje van Bessie G. Olson, *John Knox, de hervormer van Schotland*. Ik zou zeggen, ook tegen onze jonge lezers: neem en lees!

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken

Triest

Koningshuis

Onlangs is er weer een affaire rond het koningshuis boven tafel gekomen. Prins Johan Friso heeft zich verloofd met Mabel Wisse Smit. De bedoeling is dat het paar D.V. in 2004 zal gaan trouwen. Ondertussen is via de media bekend geworden dat er in het verleden zaken zijn gepasseerd die in strijd waren met het zevende gebod. Bovendien heeft mevrouw Wisse Smit daar aanvankelijk niet de volle waarheid over verteld aan premier Balkenende. De premier stelde vast dat 'tegen onwaarheid geen kruid gewassen is.' Ook de koninklijke familie en in het bijzonder het staatshoofd, koningin Beatrix, lijken door deze affaire in verlegenheid te zijn gebracht. Na de affaire met prinses Margaritha en na het huwelijk van de kroonprins is dit, in betrekkelijk korte tijd, de volgende zaak die het koningshuis pijnlijk treft. Bovendien heeft Hare Majesteit vorig jaar haar man verloren. Het moet zeker voor onze koningin wel bijzonder ingrijpend zijn wat er allemaal plaatsvindt.

Uiteraard is het gebeuren rond Mabel niet zonder schuld aan haar kant. Het is niet niks als er intieme relaties werden onderhouden met top-criminelen. Ook is het niet goed om over deze zaken onwaarheden te verspreiden. Dat maakt de zaak alleen maar ernstiger. Eerlijk duurt uiteindelijk het langst. Ook zijn we vanuit de Schrift verplicht de zonde te veroordelen en de waarheid te betrachten. Overigens past op dit punt wel een kanttekening. Allerlei lieden die op dit moment zich zo verdiepen in deze zaak, gaan vaak zelf niet vrijuit als het gaat om zedelijkheid. Bovendien is er in het licht van de geschiedenis nog wel meer over dit soort zaken te zeggen. Het uiterst trieste relaas rond ex-president Clinton zullen we ons allemaal nog wel herinneren. Wat er allemaal feitelijk in hogere kringen plaatsvindt, is niet allemaal even fraai. Een ver-

schijnsel overigens dat door alle tijden heen speelt. Maar, helaas, de zaak rond Mabel is pikant nieuws en dus dendert het verder.

Media

De grote media in ons land zijn duchtig aan het spitten in het verleden van mevr. Wisse Smit. Elk snip-pertje nieuws wordt aangegrepen en met geuren en kleuren in bepaalde media geëtaleerd. Het is werkelijk gênant wat er allemaal wordt opgedist. Vooral de grote kranten (*Telegraaf* en *Algemeen Dagblad*) maken zich aan dit soort berichtgeving schuldig. De boulevardbladen (*Story*, *Prive* etc.) dissen van alles op. En op de TV blijkt, voor het kijkend oog van miljoenen Nederlanders, ook van alles te zien. Een ex-lijfwacht van een top-crimineel, die iets weet over de zaak, mag zijn zegje komen doen. Vrienden en vriendinnen van Mabel zeggen weer iets anders. Allerlei lieden die ook maar vanuit de verte iets weten, kunnen hun wetenschap kwijt aan de media. Bij de ene omroep is men (als ik de kranten geloven mag) nog happiger dan bij de andere. Programma's worden gemaakt. Miljoenen mensen kijken en luisteren naar dit soort onsmakelijk spitwerk. Peter R. de Vries is inmiddels wereldwijd een bekende journalist geworden. Zelfs de grote kranten en media in Engeland en de USA kloppen bij hem aan. Er valt kennelijk nogal wat roem te behalen uit het leed van een ander. Uiteraard hebben de media een taak om zaken uit te zoeken. Ook is het van belang dat dingen niet in de doofpot verdwijnen. Een goed functionerende samenleving heeft een zekere openheid en vrijheid nodig. De geschiedenis heeft geleerd dat met dictatuur en onvrijheid geen goede samenleving valt in te richten. Maar wat je bij al het nieuws rond deze affaire wel kunt vagen is: waar zijn de grenzen? Is er ook niet een soort media-ethiek? En wordt het

niet eens tijd dat de heren en dames journalisten daar aan herinnerd worden? In ieder geval lijken mij de bladen die dit soort zaken maar blijven melden en uitvergroten niet de meest betrouwbare. Laten we deze media maar mijden.

Politiek

De affaire 'Mabel' heeft ook politieke repercussies. Het kabinet heeft inmiddels besloten dat er geen goedkeuring van de Staten-Generaal voor

Ogenblikjes

Wetskernen - 12

Geen vals getuigenis (over de menselijke eer en naam)

Exodus 20:16

Valse getuigenissen ten laste van uw naaste. Aantasten in eer en naam, het gebeurt van de gewone man tot in hofkringen toe. Zelfs onder ede voor rechtbank, parlementaire enquêtecommissie en kerkenraad. Bedenk: naar het gericht wil dit negende gebod oorspronkelijk juist wijzen.

U denkt zich toch niet ontslagen van dit gebod, als u nooit voor genoemde instanties verscheen? Allerlei liegen en bedriegen moet eronder gerekend worden, hoe subtiel en dubbelzinnig ook, als met een schijn van waarheid. Onze Catechismus spreekt scherp. Wilt u Gods zware toorn op u laden?, zo luidt het, o, u doet het met leugen en bedrog! Immers, dit zijn de werken die aan de duivel eigen zijn. Ze horen bij de 'vader der leugenen'. Hij gaf Eva een vals getuigenis over God! Vandaar: Gods zware toorn...

De Geest der overtuiging doe u belijden voor de hemelse Rechter, in een oprecht getuigenis: 'k Erken mijn schuld, die U tot straf bewoog, Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig. Leer door het geloof te zien op de Man, Die sprak: valse getuigen zijn tegen Mij opgestaan; op Hem, Die als Borg het rechtvaardig(!) vonnis moest wegdragen.

Tholen,

ds. C. de Jongste

het voorgenomen huwelijk zal worden gevraagd. Wel echter moest de premier zich over deze zaak duidelijk verantwoorden. Gelukkig heeft hij dat betrouwbaar en rustig gedaan. Toch lijkt alsof ook de dames en heren politici geducht met het publiciteitsvirus zijn aangetast. Er is een onwaarschijnlijk lange lijst met vragen over deze zaak aan het adres van de premier gestuurd. Onwillekeurig vraagt de argeloze staatsburger zich af: waarom? Is het echt een staatsbelang dat er zoveel vragen moeten worden gesteld? Staat het belang en het welzijn van het Nederlandse volk hierbij voorop? Als ik de gretigheid en de wijdlopiegheid zie, dan vermoed ik eerlijk gezegd iets anders. De affaire is publicitair belangrijk en dan kan en wil natuurlijk niemand achter blijven. Jammer dat kennelijk ook onze hoogste staatsorganen niet meer prudent en discreet weten om te gaan met de belangen van ons koningshuis. Nee, ook de politiek laat zich hierin niet van haar beste zijde zien. Dat is in het verleden (denk aan de Lockheed affaire, de affaire Greet Hofman, etc.) wel eens anders geweest. Jammer dat die tijden inmiddels achter de rug lijken te zijn. Het huidige beeld is in ieder geval weinig verheffend. Bovendien zal ook deze affaire wel weer koren op de molen zijn van allerlei republikeins gezinde lieden. Het is niet erg fijnzinnig, maar er is nu eenmaal een categorie lieden die van anderen nood maar onmiddellijk een voertuig voor eigen inzichten maken. Voor de dergelijke lieden is dit natuurlijk weer een schone gelegenheid. Hoogstaand en eerlijk is natuurlijk wat anders. Overigens hebben de SGP en de CU geen vragen over deze materie aan de premier gesteld. Grote lof voor dit concrete stukje christelijke politiek! Ook kleine partijen kunnen soms groot zijn. Dat blijkt hierin maar weer.

Boodschap

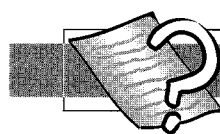
Wat moeten de lezers van *De Saambinder* nu met deze zaak? Heb ik het mis als er achter al dat tumult wel eens een stukje leedvermaak zou kunnen zitten met mevrouw Wisse Smit? Heb ik het mis als mensen uit de ellende van anderen voordeel proberen te halen? Het is in ieder geval dat soort gedachten die bij al deze publiciteit sterk bij mij boven komen. Leedvermaak over de ellen-

de van anderen. Het is mij teveel rioollucht die naar boven wordt gehaald. Modder en vuilheid waar de mensheid kennelijk nog steeds maar niet genoeg van kan krijgen. Let wel, we praten het gedrag van mevrouw Wisse Smit in geen enkel opzicht goed. Integendeel. Maar moet het nu werkelijk allemaal zo de straat op? Dat lijkt mij niet goed. Zelfs onbijbels. De zonen van Noach (Sem en Jafeth) hebben de schande van hun vader niet de wereld ingeholpen. Zij hebben die schande juist bedekt. Dat lijkt mij belangrijk, ook voor vandaag. Daarnaast ligt er wellicht nog iets leerzaams in deze zaak. Wat kunnen wij soms ook breed en lang doorpraten en spitten over de ellende en de fouten van anderen. Bijvoorbeeld de fouten van een ambtsdrager, een gemeentelid, etc. Vermoedens, geruchten en struikelingen kunnen soms eindeloos worden doorverteld en uitgemeten. Laten we dat toch niet doen. Laten we de fouten en gebreken van anderen toch liever brengen voor de troon van Gods genade. Wat minder praten en wat meer bidden zou een andere samenleving en ook een andere kerkelijke gemeenschap geven. We kun-

nen heel wijs de schouders ophelen over het verkeerde van de media. We kunnen heel erg te doen hebben met ons koningshuis. We kunnen de staf breken over het zondige gedrag van Mabel. Maar zijn we onszelf wel eens tegen gekomen? Immers wat de wereld uitleeft, dat leeft de Kerk als het goed is, door Gods genade, in. En die inleving maakt vergevingsgezind naar een ander en spoort aan tot een godzalige wandel. Zijn wij in ons gedrag tot een voorbeeld? Zijn wij altijd gericht op andermans goede naam en zaak? Als er één vinger wijst naar de ander, gaan er drie naar jezelf. Het is die wijsheid die de huidige dolgedraaide wereld zo broodnodig heeft. Het is echter ook een wijsheid die in de kerk en het persoonlijk leven moet worden betracht. Laten we daarnaar staan. Laten we dat beoefenen. De Bijbel spoort ertoe aan. 'En wordt dezer wereld niet gelijkvormig, maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven welke de goede en welbehagende en volmaakte wil van God is' (Rom. 12:2).

Amersfoort,

ds. W. Visscher.

Lezers vragen

Een vraag van mevr. v.d. B.-V. te N. gaat over het volgende: in Openbaring 7 wordt gesproken over de verzegelden uit de twaalf stammen Israëls, maar de stam van Dan wordt daar niet genoemd, wel de stam van Manasse. Zou dit een bijzondere betekenis hebben? En zo ja, welke?

Johannes hoort over het aantal verzegelden (Opb.7:4). Hij krijgt hen niet te zien. Wie dat zijn, behoeft een mens niet te weten. 'Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: de Heere kent degenen, die Zijne zijn' (2 Tim.2:19a). Het aantal is 144.000, dat wil zeggen twaalf maal twaalf maal duizend. Het getal heeft een symbolische betekenis van volledigheid! Dit volle getal vormt een eenheid: deze duizenden zijn één in hun dienst voor God en het dragen van Zijn zegel.

Zeer belangrijk is de vraag, hoe 'de

twaalf stammen' hier beschouwd moeten worden. De uitleggers oordelen verschillend. Ze hebben allen hun argumenten. Is dit een aanduiding voor werkelijke afstammelingen van Israël? Of worden hier alle ware gelovigen uit Joden en heidenen bedoeld? We aanvaardden gaarne de verklaring (o.a. door dr. W. Hendriksen in *Visioenen der voleinding*; zeer lezenswaardig!) dat de verzegelde menigte uit Openbaring 7 de gehele strijdende Kerk van het Oude en Nieuwe Testament symbolisch voorstelt. Het geestelijk Israël. We moeten hier denken aan Abrahams geestelijk zaad. De Kerk Gods op de aarde van alle tijden in haar volkomenheid.

Zij zijn de menigte, die van de aarde gekocht is door het dierbaar bloed van Christus (vgl. Opb. 14:1v.). Zij zijn degenen die het Lam volgen, waar Het ook heengaat. Hij is hun Eigenaar. Zij worden door de Vader

INHOUDSOPGAVE

DE SAAMBINDER

81e jaargang - 1 oktober 2002 - 1 oktober 2003

	No.		No.		No.
MEDITATIES					
Paulus' onderwijs aan zijn geestelijke zoon		Hopend stil zijn		Joh. 19 : 30	
2 Tim. 1 : 13		Klaagl. 3 : 26		Wijlen Ds. P. Honkoop	28
Ds. B. v.d. Heiden	1	Ds. W. Silfhout	14	De naderende sabbat	
Het doel is bereikt		Bij het begin beginnen		Lukas 23 : 54b	
Openb. 21 : 6a		Mark. 1 : 1		Ds. A.J. Gunst	29
Ds. F. Harinck	2	Ds. R. Boogaard	15	De hemelse bestraffing	
Gideon door de Heere gesterkt voor de strijd		Een vraag die beschaamd maakt		Lukas 24 : 5b	
Richteren 7 : 9-15		Lukas 2 : 49		Ds. J.W. Verweij	29
Ds. Chr. v.d. Poel	3	Ds. J. de Pater	16	Middelaarsverschijning	
Als een eik in de herfst		Gesloten ogen		Lukas 24 : 34b	
Jes. 1 : 30a		Joh. 1 : 26b		Ds. A. Schreuder	30
Ds. C. J. Meeuse	4	Ds. P. Melis	17	De opgestane Levensvorst	
Reformatie		De leeuw heeft gebruld		2 Tim. 1 : 10(m)	
Psalms 74 : 2		Amos 3 : 8		Ds. W.J. Karels	31
Wijlen Ds. A. Snoep	5	Wijlen Ds. A. Verhagen	18	De rijkdom van Pasen	
Jobs ootmoedige erkenning		Wilt gij gezond worden?		Openb. 7 : 9a	
Job 10 : 12		Joh. 5 : 6		Ds. R. Kattenberg	32
Ds. A. Schot	6	Ds. A. Bac	19	Een Koninklijk bevel	
Onbegrepen wegen		Als een onwaardige		Markus 16 : 15	
Ps. 73 : 24a		Lukas 15 : 19a		Ds. P. Melis	33
Ds. A.F. Honkoop	7	Ds. J. Schipper	20	De komst van de Trooster door Christus toegezegd aan Zijn Kerk	
Mijn raad zal bestaan		Hebt u olie?		Joh. 16 : 7	
Ps. 73 : 24a		Matth. 25 : 6b		Ds. M. Mondria	34
Ds. A.F. Honkoop	8	Wijlen Ds. D. Rietdijk	21	Oorlog in de hemel	
Troost		Hij is het, Die ons Zijne vriendschap biedt		Openb. 12 : 7,8	
Gen. 5 : 29		Joh. 15 : 16a		Ds. J.S. v.d. Net	35
Ds. H. Hofman	9	Ds. M.J. v. Gelder	22	Vervuld met de Geest	
Advent		Biddag		Hand. 2 : 4a	
Openb. 22 : 7a		Matth. 6 : 33		Ds. C. de Jongste	36
Ds. H. Paul	10	Wijlen Ds. Chr. v. Dam	23	Pinksteren	
De taak van de Wegbereider		De gevangenneming van Christus		Ezech. 36 : 27a	
Lukas 1 : 17a		Joh. 18 : 7,8		Ds. A.F. Honkoop	37
en Matth. 1 : 1		Wijlen Ds. Th. v. Stuyvenburg	24	Stefanus en Saulus	
Ds. R. Boogaard	11	Verkeerd gekozen		Hand. 7 : 58	
Het geslacht van de Zaligmaker		Joh. 18 : 40		Ds. W. Harinck	38
Lukas 3 : 38b, Matth. 1 : 1		Ds. G.M. de Leeuw	25	Petrus uit de slaap opgewekt	
Ds. P. Mulder	12	Een kruisdragende Jezus		Hand. 12 : 7c	
Een wonder van zegen		Joh. 19 : 17a		Wijlen Ds. A. Hoogerland	39
Lukas 2 : 7		Ds. C. Neele	26	Een grote reis	
Wijlen Ds. J. Fraanje	13	Wenen... Waarover?		Jesaja 57 : 10a	
		Lukas 23 : 28		Ds. W. Silfhout	40
		Ds. J. Baayens	27	Waakt en bidt	
		Het is volbracht!		1 Petr. 4 : 7	

No.		No.		No.
41	Ds. G.J. Baan	10	Op de heuvel van Ares Ds. A. Moerkerken	36
	Het beginsel der wijsheid	11	Juist kwam de kast gereed Ds. A. Moerkerken	38, 39, 49, 51
42	Ps. 111:10a Ds. J. Veenendaal	12	Bezwaren tegen het Kerstfeest Ds. A. Moerkerken	39
	Een dure koop 1 Cor. 6 : 20	13	Bewogen en verward Ds. A. Moerkerken	40, 41, 42, 43, 44, 45
43	Ds. F. Harinck	13, 14	Rond taak en werkwijze curatorium Ds. J.J. v. Eekeveld	
	De jonge Samuël 1 Sam. 1 : 28b	14	Kracht voor krachtelozen Ds. G.M. de Leeuw	
44	Ds. J.J. van Eekeveld	14	Zijn zegen maakt rijk De Redactie	
	Kracht voor krachtelozen 1 Kon. 19 : 7b	16	Vergeet u het niet? Ds. A. Moerkerken	44
45	Ds. A. Moerkerken	16, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 38, 40, 41, 42, 43, 44	Samen lezen in de Christenreis J. de Jager	44
	Wie zijn kinderen Gods Rom. 8 : 14	17	Een rad in een rad Ds. A. Moerkerken	46
46, 47	Ds. A.F. Honkoop	18	Herdenking Watersnood De geduchte sprake Gods De Heere is goedgunstig geweest We hebben hulp van alle kant gekregen Een brief van Leendert Potappel	46, 47
	Gods weg Jesaja 26 : 7		Het werk van Gods goede Geest Ds. J.J. van Eekeveld	47
48	Ds. L. Blok		Louter genade Ds. J.J. van Eekeveld	47
	Komen en luisteren Ps. 34 : 12		Stappenplan? Ds. A. Moerkerken	48
49	Ds. J.B. Zippo		Verslaving - Drugs H.J. Agteresch	48
	Een geneesmiddel uit de geestelijke apotheek Jes. 8 : 22a		Westminster Ds. A. Moerkerken	49
50	Ds. M. Karens		Gala Ds. A. Moerkerken	49
	De stad die vergaat Hebr. 13 : 14a		Opnieuw: Voornaamste besluiten Ds. G.J. van Aalst	50
51	Ds. C. Sonneveld		De bijl in de kerkdienst Redactie	50
			Maar 's Heeren gunst Ds. A. Moerkerken	
			De nood is groot Ds. G.J. van Aalst	
			Om een oude drieslag Redactie	
			Het aanbod van genade en „1953” Ds. M. Golverdingen	
			Gezelschapspraat? Ds. A. Moerkerken	
			Een stille revolutie in het gezin Ds. G.J. van Aalst	
			In orde Ds. P. Mulder	
			Preken op Pinksteren Ds. A. Moerkerken	39
			Het verbond vernieuwd Ds. J.J. van Eekeveld	40, 41, 42, 43, 44, 45
			Teksten die niet in de Bijbel staan Ds. A. Moerkerken	44
			Opvoeden en onderwijzen vanuit een onveranderlijk fundament N.J. Teerds	46
			Ik ben toch Uw kind... Ds. A. Moerkerken	47
			Een appèl op jongeren van 16 jaar en ouder J.H. Mauritz	48
			Kerk, overheid en samenleving Ds. W. Silfhout	49, 50, 51
			Leiding gevraagd J.H. Mauritz	49
			Onder vuur Ds. A. Moerkerken	50
			ZENDING EN EVANGELISATIE	
			Israël... een ervaring rijker Ds. D. de Wit	12
			Diep geschokt Ds. J.J. van Eekeveld	18
			Eerste medewerker voor Israël Ds. C. Sonneveld	20
			Jubileum in Leeuwarden! 25-jarig bestaan van de post Ds. A. Schreuder	21
			Kan uit Nazareth iets goeds zijn? Ds. C.J. Meeuse	28
			Christenen voor Israël! Ook voor de waarheid? Ds. C. Sonneveld	33
			Opening inloophuis Emmen	35
			Chiliasme of evangelieverkondiging? Ds. C.J. Meeuse	36
			In de sloppenwijken van Guayaquil Ds. J.J. van Eekeveld	37
			Zendingsdag 2003 Ds. J.J. van Eekeveld	37
			Pesachviering Ds. C. Neele	38
			Als één die dient Ds. A. Moerkerken	40
			ONDERWIJS	
			Curatorium van de Theologische School	23, 25
			Cursus C.G.O.	25

**DOGMATISCHE
EN ANDERE ARTIKELEN**

	Over het Heilig Avondmaal Ds. W. Silfhout	1, 2, 3, 4
	Generale Synode G. Roos	1
	Van overzee Ds. C. Vogelaar	2, 7, 11, 15, 19, 23, 27, 30, 32, 36, 42, 45, 48, 50
	Een wenend volk opgewekt tot blijdschap Ds. J.J. van Eekeveld	3, 4, 6, 8
	Wie vergeeft de zonden Ds. A. Moerkerken	3
	De man in de schaduw Ds. A. Moerkerken	5
	Waar liefde woont Ds. A. Schreuder	6
	Aangevochten heilsfeiten G. Roos	7, 8, 9
	De waarde van het Woord J.J. Grandia	8, 9, 10, 11
	Onbewust verlangen Ds. A. Moerkerken	9
	Want geen ding zal bij God onmogelijk zijn Ds. H. Paul	9

No.		No.		No.
	Oproep van het curatorium	33	Isaac da Costa	
	Mededelingen curatorium		W. v.d. Zwaag	24, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 34
	Theol. School Ger. Gem.	35	Abraham Capadose	
	Mededelingen curatorium		W. v.d. Zwaag	42, 45, 48, 51
	Theol. School Ger. Gem.	40		
PASTORALIA			LEZERS VRAGEN	
	Isaac Dacosta	41	Ds. M. Karens	1, 5, 13, 16, 32, 41, 46, 50
COMMENTAAR			UIT DE BIBLIOTHEEK	
	Zinloos geweld			7, 19, 31, 49
	Ds. W. Silfhout	7	KERKNIEUWS	
	Een nieuw politiek taboe		Afscheid Ds. A.M. den Boer	
	Ds. W. Visscher	10	van Dirksland	4
	Niet versimpelen		In memoriam	
	Ds. P. Mulder	12	Ds. J.C. van Ravenswaaij	5
	Botsende grondrechten		Jubileumdienst Ds. C. Harinck	
	Ds. W. Visscher	15	te Terneuzen	5
	De verkiezingen van 22 januari		Bev. en intr. kandidaat Verschuure	
	Ds. W. Silfhout	18	te Krabbendijke	6
	Mevr. Nieuwenhuizen		Pastorievreugde: dochtertje geboren	
	en de Palestijnen		bij Ds. Verschuure	7
	Ds. W. Visscher	19	Pastorievreugde: dochtertje geboren	
	Nogmaals verkiezingen		bij Ds. Neele	7
	Ds. W. Silfhout	20	Bev. en intr. kandidaat B.J. van Boven	
	München 1938		te De Valk-Wekerom	7
	Ds. W. Visscher	22	Afsch. Ds. C.J. Meeuse	
	Voer voor republikeinen		van Nunspeet	7
	Ds. W. Visscher	25	Pastorievreugde:	
	Geen dwang bij pokkeninenting		Mevr. Hofman weer thuis	8
	Ds. W. Silfhout	27	Pastorievreugde:	
	Achterhoedegevechten?		Ds. A.F. Honkoop	
	Ds. W. Visscher	29	60 jaar getrouwd	11
	Kelly - Wrongful life		Pastoriezorgen: Ds. F. Harinck	11
	Ds. W. Silfhout	31	Bev. en intr. kandidaat	
	Verruwing		G. Hoogerland te Drachten	13
	Ds. W. Visscher	34	Bev. en intr. Ds. C.J. Meeuse	
	Karl Barth en de gereformeerde		te Apeldoorn	13
	theologie		Ds. A. Bac met emeritaat	16
	Ds. W. Visscher	37	Afsch. Ds. F. Mulder	
	George W. Bush		te Scherpenzeel	17
	Ds. W. Visscher	44	Ds. P. Blok met emeritaat	19
	Tien miljoen (10.000.000)		Ds. J. Beens losgemaakt	
	Ds. W. Visscher	47	van Nijkerk	19
	Troonrede 2003		Pastoriezorgen: Ds. F. Harinck	19, 26
	Ds. W. Silfhout	51	Toelating Ds. C. Hakvoort	20
			Ds. A. Bac met emeritaat:	
KERKGESCHIEDENIS			afspek van Bodegraven	21
	Augustinus		Bev. en intr. Ds. F. Mulder	
	Ds. J. Schipper	1, 2, 3, 4	te Wageningen	23
	Uit vroeger jaren		40-jarig bestaan G.G. Puttershoek	24
	Ds. J. Schipper	5, 8	Afscheid Ds. G.J. van Aalst	
	Joseph Charles Philpot		van Ridderkerk	24
	Ds. J.B. Zippo	13, 14, 17, 20		
			De stervensweg van het ambt.	
			Ds. P. Blok met emeritaat	25
			Bev. en intr. Ds. G.J. van Aalst	
			te Klaaswaal	26
			Pastoriezorgen:	
			Mevr. D. Boogaard-Fierloos	
			overleden	28
			Afscheid Ds. P. Blok van	
			Kootwijkerbroek	30
			In memoriam Ds. W. Hage	33
			Emeritaat Ds. J. Karels	38
			Emeritaat Ds. J. Karels	39
			Pastoriezorgen Ds. F. Harinck	39
			Pastoriezorgen Ds. A. Verschuure	43
			In memoriam Ds. F. Harinck	46
			P. Boom 50 jaar ambtsdrager	46
			In memoriam Ds. E. Venema	47
			Pastorievreugde:	
			3e zoon voor Ds. v. Boven	47
			Emeritaat Ds. J. Karens	47
			Begrafenis Ds. F. Harinck	47
			Afscheid Ds. A. Schot	
			van Krimpen a/d IJssel	49
			Afscheid Ds. J. Karels	
			van Middelharnis	49
			Emeritaat Ds. C. Harinck	50
			Bev. en intr. Ds. A. Schot	
			te Nunspeet	50
			VERSLAGEN KERK. VERG.	
			Classis Gouda (Zoetermeer)	
			12-7-2002	3
			Classis Barneveld 26-7-2002	4
			Classis Kampen 9-8-2002	4
			Classis Goes 9-9-2002	4
			Synode Grand Rapids	
			11 en 12-9-2002	6
			Classis Ridderkerk 7-9-2002	7
			Classis Middelburg 13-9-2002	7
			Classis Tholen (Nieuwerkerk)	
			23-9-2002	7
			Classis Rijssen 27-9-2002	16
			Classis Amsterdam 2-10-2002	17
			Classis Kampen 10-10-2002	17
			Classis Gouda (Zoetermeer)	
			11-10-2002	17
			Classis Barneveld 13-12-2002	20
			Classis Middelburg 13-1-2003	22
			Classis Ridderkerk 11-1-2003	24
			Classis Tholen (Nieuwerkerk)	
			16-1-2003	25
			Classis Rotterdam 17-1-2003	25
			Classis Goes 20-1-2003	25
			Classis Amsterdam 12-2-2003	26
			Classis Dordrecht 13-1-2003	27
			Classis Gouda (Zoetermeer)	
			7-2-2003	28
			Classis Rijssen 7-3-2003	32

	No.
P.S. Zuid (Goes) 8-5-2003	37
P.S. Oost (bericht)	38
Classis Kampen 20-3-2003	40
Classis Gouda 26-6-2003	42
P.S. N-W. Lisse 22-5-2003	42
P.S. Zuid-West Ridderkerk 15-5-2003	45
P.S. Oost Rijssen 5-6-2003	47
Classis Rotterdam 13-6-2003	49
Classis Amsterdam 25-6-2003	49

BOEKENNIEUWS

Ds. C. Harinck: De heilsorde	1
R. Vogelaar: Dienaar in eenvoudigheid	2
F. Bevan: Het leven van Willem Farèl	3
A. Vogelaar-v. Amersfoort: De eerste christenen deel 1	4
C.A. v.d. Sluys: De kerk van mijn vader	4
W. à Brakel: Redelijke godsdienst - dagboek	5
Drs. P.J. Vergunst: De kerk op adem. Herv.-Ger. in een driestromenland	5
Drs. P.J. Verhagen: Depressiviteit en depressie. Een chr. handreiking	6
Ds. C.A. van Dieren: Verhef Gij het licht Uws aanschijns	6
J. van 't Hul: Een vreemdeling in Jeruzalem	17
L.F. Kasten: Gods akkerwerk	17
F. Cósterus: De geestelijke mens	18
Ds. A. v.d. Heide: Het Jodendom	25
R.M. McCheyne: De Zendingsreis	25
Dr. A. van Nieuw Amerongen: En de wereld gaat voorbij	26
H. Natziel: Eén van geest en één van zin	26
Dr. A. de Reuver: Verborgeng omgang	28
Dr. J. van Bruggen: Het kompas van het christendom	37
J. Mastenbroek: Leven en werk van Ds. J.D. Barth	41
Ds. C.A. van Dieren: Niet feilen in Mijn trouw	41
M.W. Kamphuis: In de kloof van de steenrots	41
Thomas Watson: Portret van een Godvrezende	42
Ds. A.M. den Boer: Het leven van Mozes	42
W.B. Kranendonk: Leven en werk van Ds. M. Blok	42
SGP: Nog bijzonderheden?	
Mr. Dr. J.T. van den Berg	42

	No.
G. Voetius: De praktijk der godzaligheid	42
W. de Lange: Zwartboek van Jasser Arafat	43
Drs. J. van Barneveld: Met Israël op weg naar de eindtijd	43
M. Henry: Vast en onverbroken	43
M.J. Ruissen: De Christenreis van John Bunyan	44
C.D. zendingsverslag uit Irian van Ds. Kuyt 1966	45
Mr. M. Verhagen-van Kooten: Recht door de gemeente	45
P. Ester: De stillen op het land	45
Ds. C.A. van Dieren: Leerboek (beknopte inleiding tot de geloofsleer)	46
L. Vogelaar: Wachter op Sions muren, uit het leven van Ds. A. Bregman	47
Ds. J.W. Kersten: Wat is uw enige troost?	47
J.C. Troost en C. den Braber: Geweid bij de stromen	48
Ds. I. Kievit: De waarheid van de verzoening en verlossing	49
Ds. A. Schreuder: Waarom Heere?	49
Ds. B. v.d. Heiden: Tussen Mara en Elim	49
J. v.d. Graaf: De Ned. Herv. kerk, belijdend onderweg	50
Ds. H. Paul: De zekerheid van het geloof	50
Ds. W.C. Lamain: Vloeiende mirre	50
L. Vogelaar: Heraut van de hemelse Koning	50
Ds. P. Blok: Jona, de zoon van Amitthai	50
Ds. B. Smijtegeld: De rijkdom Zijner genade	51
Ds. C. Venema: Gideon een strijdbare held	51

DIVERSEN

Kon. onderscheiding voor Mevr. C.A. Kaslander-Goedegebuur	1
Bij het overlijden van Prins Claus	2
Kostersreunie te Ridderkerk	4
Promotie Anita Ruissen Krabbendijke	5
Jubileum A. Elshout 25 jr. adm. van Z.G.G.	21
Opvoeden in een digitale wereld	29, 30, 32

	No.
Kon. onderscheiding: Ds. C. Harinck ridder Orde Oranje Nassau	32
W.F. van Basten lid Orde Oranje Nassau	32
J.A. de Ron lid Orde Oranje Nassau	32
J. Visser lid Orde Oranje Nassau	32
S. Kasper lid Orde Oranje Nassau	32
J. Koetsier ridder Orde Oranje Nassau	33
F. v.d. Brink lid Orde Oranje Nassau	33
J. Bonhof lid Orde Oranje Nassau	33
C. Kayim lid Orde Oranje Nassau	33
Mevr. P.W. Rebergen lid Orde Oranje Nassau	33
L.B.K. Schalkoort lid Orde Oranje Nassau	33
Bouwstenen voor de mediaopvoeding	34, 38, 40
Voor recht... A. Karens	34
Kon. onderscheiding: P. Balkenende lid Orde Oranje Nassau	34
Ds. M. Golverdingen ridder Orde Oranje Nassau	34
J. Valk lid Orde Oranje Nassau	34
P. Pors lid Orde Oranje Nassau	34
Promotie A.A. Tanis tot Dr. in de medische wetenschappen	35
Kon. onderscheiding: G.J.R. Zijl ridder Orde Oranje Nassau	35
H. Terlouw lid Orde Oranje Nassau	38
Dienaar van het Woord Ds. W. Visscher	39
Steunsels in de eik Ds. A. Moerkerken	40
Kunstmatische slaap in de stervensfase H.J. Agteresch	43
Ziekten in de Bijbel H.J. Agteresch	45, 48
Promotie C.R. v.d. Berg tot doctor in de letteren	51

OGENBLIKJES VAN DS. C. DE JONGSTE

45, 46, 47, 48, 49, 50, 51

beschermd. Laat de oordelen komen, ze zullen de verzegelden niet raken! In de verzen 5-8 vinden we *drie opmerkelijke zaken*, waar onze vraagstelster ook op wijst en naar vraagt:

1. De volgorde, waarin de stammen worden opgesomd, is ongewoon. Niet Ruben, maar Juda wordt eerst genoemd! Niet Ruben, de oudste voorop, maar Juda. Dit moet verklaard worden uit het feit dat de Zaligmaker, de Heere Jezus Christus was naar het vlees uit Juda (Gen.49:8v). 'Zie, de Leeuw Die uit de stam van Juda is' (5:5). Zoals Juda de eerste plaats inneemt in de opstelling van Israëls militaire kamp onderweg naar Kanaän, zo voert Juda's bataljon het leger van Christus, de Leeuw van Juda, aan (dr. H.R. van de Kamp)

2. De stam Dan ontbreekt in deze opsomming. Er worden hiervoor verschillende oplossingen aangedragen. Onze kanttekenaren noemen als reden: 'Wat de Daniëten aangaat, hun geslacht wordt hier voorbijgegaan, omdat zij de eersten geweest zijn, die zich tot afgoderij begeven hebben (Richt. 18:26v) en ook de kalveren van Jerobeam te Dan hebben geherbergd (1 Kon.12). Waarom zij ook onder de eersten zijn geweest, die door de heidenen zijn weggevoerd (2 Kon.16) en zijn onder deze verstrooid gebelevend. Waarom ook de stam van Dan in de wederkering der Israëliëten na de gevangenschap van Babel in het eerste boek der Kronieken niet meer wordt geteld'.

Ook wordt er door anderen op gewezen dat Dan in Genesis 49:17 door vader Jakob op zijn sterfbed een slang wordt genoemd. Het vermijden van de naam Dan wordt ook verklaard uit de gedachte dat deze stam de antichrist zou voortbrengen (voor het eerst bij Irenaeus). Dit vindt overigens geen grond in de Schrift.

Dan wordt gemist! Daniëten zullen het Koninkrijk Gods niet beërven. Wil dat zeggen dat er uit het geslacht van Dan geen kinderen van God waren? Zeker wel. Denk maar aan Aholiab en aan Simson. De naam Dan is het symbool geworden van de eigenwillige godsdienst, van dubbelhartigheid en hinken op twee gedachten, van

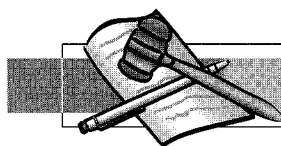
farizeïsme en schijnheiligheid, van een verharden in de zonde. Kan een Daniëten nog behouden worden? Ja, dat kan. Hij moet, net als u en ik, wedergeboren worden door de Heilige Geest. Hij moet ingelijfd worden in een andere stam. Door het zaligmakend geloof de stam Jezus Christus worden ingelijfd. Voor zulken wordt de poort naar het nieuwe Jeruzalem geopend.

3. Manasse wordt genoemd in deze lijst. Naast Manasse zou men verwachten dat dan Efraïm, de andere zoon van Jozef, in plaats van zijn vader wordt genoemd (v.8). Het noemen van Jozef in plaats van Efraïm kan de volgende reden hebben: Efraïms naam wordt verzwegen omdat ook uit hen de afgoderij te Dan en te Bethel haar oorsprong heeft gehad. Want Jerobeam was uit Efraïm. Hierom zal de naam Efraïm geschrapt zijn en door Jozef vervangen. Anderen

menen dat de stam van Efraïm daarom de stam van Jozef wordt genoemd, omdat de stam van Efraïm boven de stam van Manasse in de zegen van Jakob is verheven (Gen. 48:14,19). Het vermijden van de naam Efraïm wordt ook wel verklaard uit het willen wegnemen van de herinnering aan de scheuring van het rijk en de opstand van Efraïm (Ps. 78:9-11). Een andere oplossing is voorgesteld vanuit Ezechiël 37:16-19. Deze profetie van de hereniging van de twaalf stammen geeft te denken dat Jozef een geschikte naam is voor de stam van Efraïm in de lijst van het toekomstige geestelijke Israël.

Zalig de mens, die het zegel Gods aan zijn of haar voorhoofd mag hebben. Zij zullen God dienen dag en nacht in Zijn tempel en Die op de troon zit, zal hen overschaduwen.

Werkendam, ds. M. Karens.

Kerknieuws

Beroepen:

te Dirksland: ds. G. Clements te Gouda.

PASTORIEZORGEN

Al geruime tijd moet onze ambtsbroeder uit Elspeet, ds. A. Vermeij, het rustig aan doen. Aanhoudende vermoedingsklachten zijn daarvan de oorzaak. Op doktersadvies moeten dan ook al de afspraken die hij maakte voor weekbeurten komen te vervallen. Verder verzocht hij ons te vragen aan de scriba's, die hem in januari 2004 zouden bellen, dit *later* te doen, namelijk – zo de Heere wil – in september 2004. Laten we proberen hem zoveel mogelijk te ontzien door dit verzoek te honoreren. Van harte hopen we dat de Heere de komende tijd voor hem in alle opzichten zal zorgen.

Dat Hij zijn krachten mag vernieuwen op een wijze zoals de wijze God dat alleen maar kan schenken. Want ook al verstaan we Zijn weg niet, Hij weet toch wat voor ons het allerbeste is. Ons hartelijk medeleven gaat naar onze broeder uit, in de worsteling om met al zijn krachten de gemeente(n) weer te mogen dienen.

Dat dit een worsteling is, moet nu in de Veluwe pastorie ervaren worden. Mag ik opnieuw vragen om gebed in onze lezerskring voor de dienaren van het goddelijke Woord om door goed en kwaad gerucht getrouw te mogen zijn aan hun opdracht. Opdat Gods genaderijk door Christus '

krachtige hand onder ons en onze kinderen kome...!

KERKELIJK JAARBOEK GEMEENTE ENTER

De scriba van de gemeente Enter is thans:

G. Morsink,
Bornerbroekseweg 9A,
7468 RM Enter
Tel. 0547-381458,
fax 384049

AANGEPASTE KERKDIENST TE URK

D.V. zaterdag 8 november zal in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Urk een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap over "Onesimus de weggelopen slaaf" n.a.v. de brief van Paulus aan Filémon.

In deze dienst hoopt voor te gaan student J.M.D. de Heer. De dienst begint om 14.30 uur.

DOVENDIENST TE SCHERPENZEEL

Ds. Visscher hoopt D.V. zaterdag 8 november voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Prinsenlaan 1 en vangt aan om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

HERVORMINGSZANGAVOND IN LISSE

Op D.V. vrijdag 31 oktober a.s. zal er in de 'Salemkerk' van de Gereformeerde Gemeente te Lisse een zangavond gehouden worden t.g.v. Hervormingsdag. Aan deze avond werken mee: gemengd koor 'Soli Deo Gloria' uit Enkhuizen, jeugdvereniging 'Mandate Dei', muziekgroep 'Rubato' en gemengd koor 'De Lofstem' uit Lisse. Dhr. J. Haeser van de Spaans Evangelische Zending zal het appèlwoord verzorgen. De collecte is bestemd voor de SEZ. Dhr. G. Baan opent de avond. Aanvang 19.45 uur.

DEPUTAATSCHAP VOOR DE EVANGELISATIE

Voor het jaar 2003 zal er **GEEN** nieuwe Kerstfolder worden uitgegeven. U kunt uw keuze maken uit de vier bestaande folders; "Met haast"
"Het Licht der wereld"
"De Ster in Bethlehem"
"Grote blijdschap"
De prijs bedraagt € 0,06 per stuk. Bestellingen uitsluitend schriftelijk bij de dephouder:

Dhr. A.F. Schouten

St. Francisbaai 38, 2904 AD

Capelle a/d IJssel Tel./fax: 010-4505995

e-mail: a.e.schouten-evang.gg@rdnet.nl

Een eigen opdruk op de achterzijde is mogelijk vanaf € 70,00 voor de eerste 1000 exemplaren, per 100 exemplaren meer telkens € 17,50 extra.

Ook melden wij u de uitgave van een drietal nieuwe folders: "De verloren zoon" en "Rechtsom... keert!" beiden uit de serie Oude bijbelverhalen herleven. En uit de serie Actualiteiten: "Als elke seconde telt". Deze folders kunnen eveneens worden besteld bij de dephouder.

Wij hopen dat met Gods zegen, deze folders een middel mogen zijn om ons ontkerstend volk in aanraking te brengen met het Woord van God.

LANDELIJKE JEUGDWERKDAG – 8 NOVEMBER

De keuze voor bepaalde media heeft alles te maken met identiteit. Hoe maken jongeren keuzes en waar kiezen zij voor? Vragen die ook op de Jeugdwerkdag aan de orde komen in het kader van herkenbaar-zijn. Actueel met de artikelen in het *Reformatorisch Dagblad*. Het thema van de dag is 'Vossenjacht? – Jongeren op zoek naar identiteit'. Er is een presentatie van de vijf jongerenwerelden, een lezing van ds. W. Harinck, workshops en een afsluiting door Ir. B.J. van der Vlies. De volgende workshops zullen er zijn:

- identiteit en verslaving – dhr. Th. van der Sluis;

- identiteit en leidinggeven – drs. H.J. van der Poel;

- identiteit en leefwerelden – drs. C.W. Schimmel;

- identiteit en gezin – drs. M. Blok-den Hollander;

- identiteit en media – dhr. L.A. Kroon.

De locatie is Wartburg college, locatie Revius. Om 9.30 uur is de inloop met koffie en ongeveer 14.30 uur sluiten we af. De toegang is gratis en voor soep wordt gezorgd!

BONDSDAG MANNENBOND

De Bond van Mannenverenigingen houdt op D.V. 8 november a.s. haar bondsdag 2003 in de Bethlehemkerk van de Gereformeerde Gemeente te Woerden, Oudelandseweg 50.

Opening van deze 14e bondsdag: 10.30 uur door ds. B v.d. Heiden.

Dagthema: 'DE HEILIGE GEEST EN ZIJN WERK'. Spreker is ds. C. Harinck.

Vragenbeantwoording 's middags. Boeken-tafel aanwezig.

Lunch van 12.00 tot 13.00 uur. Sluiting ca. 15.30 uur. U bent allen (ook vrouwen) van harte welkom.

EXCURSIE ADEMA-STEENDAM ORGEL TERNEUZEN

Op D.V. zaterdag 8 november organiseert de afdeling een excursie naar het Adema-Steendam orgel in de kerk van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, Kerklaantje 1, 4532 JK te Terneuzen.

Aanvang 14.00 uur.

Nadat het orgel door een van de plaatselijke organisten is gedemonstreerd, is er voor iedereen gelegenheid het instrument te bespelen. Uw muziekkeuze dient aan te sluiten bij de zondagse praktijk in de Gereformeerde Gemeenten.

Voor meer informatie zie Kerk & Muziek 2003 nr. 2.

Zeeuws-Vlaanderen staat niet bekend als een regio met een grote rijkdom aan orgels. Mede daarom mag u deze excursie naar dit fraaie instrument niet missen! Door de Westerscheldetunnel is Zeeuws-Vlaanderen tegenwoordig uitstekend bereikbaar.

Toegang voor leden en zij die dat deze middag worden: vrij.

Toegang belangstellenden € 5,- (tot 16 jaar € 2,50).

Tonnie Nijssse, secretaris

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Op D.V. woensdag 12 november a.s. hoopt de afdeling Oost van de VOGG weer een bijeenkomst te organiseren rond het thema gemeentezang in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Nunspeet.

Een aantal plaatselijke en regionale organis-

ten/leden van de vereniging zal op deze avond in woord en muziek laten horen op welke wijze zij de gemeentezang begeleiden. De bedoeling van deze avond is om op een informele wijze onderling van gedachten te wisselen over verantwoorde begeleidingsvormen en voorspelen.

Belangstellenden voor dit onderwerp worden hierbij van harte uitgenodigd om aan de samenzang en discussie deel te nemen.

De bijeenkomst begint 's avonds om half acht.

De kerk bevindt zich aan de Brinkersweg 17 in Nunspeet.

DISTRICTSAVOND

DISTRICT ZUID-WEST –16

D.V. zaterdag 15 november 19.00 uur in de kerk van Hendrik Ido Ambacht.

Spreker: dhr. A. Karels.

Onderwerp: De kerk - wat heb je eraan?

DISTRICT NOORD-WEST

De districtsavond zal gehouden worden op D.V. vrijdag 7 november 2003, aanvang 19.45 uur in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Westzaan, J.J. Allanstraat 463. Op deze avond hoopt dhr. A.A. Gorter een inleiding te houden over: ICT.

JOOS VAN LAREN AVOND

De stichting StoKosmos heeft als doelstelling om aandacht te vragen voor het gedachtegoed van de Nadere Reformatie in Zeeland. Dit jaar wordt de lezingenavond georganiseerd omtrent de persoon en het werk van Joos van Laren (1588-1653), predikant te Vlissingen. Deze avond wordt gehouden op D.V. donderdag 6 november 2003 in de St. Jacobskerk te Vlissingen. De inleiding wordt verzorgd door Dr. W.J. op 't Hof. Het muzikale gedeelte is in handen van het koor Chantéz à Dieu onder leiding van Paul Heijboer.

De aanvang is om 19.30 uur. De toegang is gratis en iedereen is van harte welkom.

UITNODIGING REVOKE

Het bestuur nodigt alle leden – en de echt-paren die tot de doelgroep behoren, maar (nog) geen lid zijn – uit om deel te nemen aan onze bijeenkomst op D.V. 15 november 2003 in de zaal van de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Ridderkerk, Anjerstraat 2 (tel. 0180-424850).

Mevrouw drs. A. de Jong-Kalkman zal voor ons een lezing verzorgen met als titel: **Kinderzegen, de enige zegen? De beleving van kinderloosheid in de huwelijksrelatie.** Na de lezing is er gelegenheid om vragen te stellen en om met elkaar over het onderwerp van gedachten te wisselen.

Na afloop kan er tegen een vergoeding van € 5,- per persoon gebruik gemaakt worden van een broodmaaltijd. U kunt zich hiervoor opgeven bij Rianne van Mersbergen (0416 692787). Betaling kan ter plaatse bij onze penningmeester, Cor Dammers.

Volgende bijeenkomst

De volgende (informele) bijeenkomst zal plaatshebben op D.V. zaterdag **5 juni 2004.**

CONTACTBIJeenKOMST VOOR MENSEN MET EEN HANDICAP

D.V. zaterdag 8 november a.s. 's middags kwart over twee hopen we weer een contactbijeenkomst te houden voor mensen met een handicap in een van de zalen van de Geref. Gemeente aan de Mozartlaan te Dirksland. Iedereen hartelijk welkom.

HERVORMINGSZANGAVOND LEERDAM

In de Adullamkerk van de Gereformeerde

Gemeente te Leerdam zal op D.V. zaterdag 1 november een hervormingszangavond worden gehouden. Ouderling H.J. van Schothorst hoopt een meditatie te verzorgen rondom de herdenking van de reformatie, met als thema: "Paulus, Luther en u".

De opbrengst van de collecte is bestemd voor het deputaatschap Bijbelverspreiding. Medewerking wordt verleend door:

Gemengd koor Comt nu met Sangh' uit Veen; Gemengd koor 'De Lofstem' uit Geldermalsen. Aanvang is 19.30 uur.

Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Wierden 15.00 uur stud. Bakker; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. Moens; Yerseke 9.30 uur en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zaandam 10.00 en 16.30 uur ds. Boogaard; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 en 15.30 uur ds. De Jongste; Zwolle 9.30 uur ds. Kleppe; Zwijndrecht 19.00 uur ds. Silfhout.

DINSDAG 4 NOVEMBER 2003

Deventer 19.00 uur ds. Meeuse (dankstond); Drachten 14.30 uur ds. Hoogerland (huw. bev.); Naaldwijk 19.45 uur ds. Van Eckevelde.

WOENSDAG 5 NOVEMBER 2003

(DANKDAG)

Aalburg 9.30 en 15.00 en 19.30 uur ds. J. de Pater; Alblasserdam 14.30 en 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 14.30 en 19.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 14.30 en 19.30 uur ds. Meeuse; Arnhem 14.30 en 19.30 uur ds. Kattenberg; Beekbergen 14.30 uur ds. Schreuder en 19.30 uur ds. Sonneveld; Berkenwoude 9.45 uur ds. Visscher en 14.00 uur en 19.30 uur ds. C. Harinck; Bodegraven 10.00 uur stud. De Heer en 19.00 uur ds. Bac; Boskoop 15.00 en 19.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-West 9.30 uur ds. W.J. Karels en 14.30 uur leesdienst en 19.45 uur stud. Van Manen; De Valk-Wekerom 9.30 en 14.00 en 19.30 uur ds. Van Boven; Doetinchem 9.30 uur ds. Meeuse en 19.30 uur leesdienst; Dordrecht 10.00 uur en 19.45 uur ds. P. Mulder en 15.00 uur ds. De Jongste; Drachten 14.00 en 19.30 uur ds. Hoogerland; Elspeet 14.30 en 19.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 9.30 uur ds. L. Blok en 19.00 uur leesdienst; Enter 9.30 uur ds. Tuinier en 15.00 uur ds. J. Karels; Ermelo 14.30 en 19.30 uur ds. L. Blok; Gorinchem 15.00 en 19.30 uur ds. Van Gelder; Gouda 14.30 en 19.30 uur ds. Clements; Gravenhage 14.30 en 19.30 uur ds. Driessen; Groningen 14.30 en 20.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 14.30 en 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur en 19.30 uur ds. De Jongste en 15.00 uur ds. P. Mulder; Hoogeveen 9.30 uur ds. Hoogerland en 19.30 uur leesdienst; Houten 10.00 en 15.30 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 uur ds. Mondria en 17.00 uur ds. Hakvoort; Kamperland 19.30 uur ds. J. Karens; Klaaswaal 9.30 en 15.00 en 19.30 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.30 uur ds. P. Blok; Leiderdorp 14.30 en 19.30 uur stud. De Heer; Lelystad 14.30 en 19.30 uur stud. Bakker; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Boogaard; Marknesse 9.30 uur ds. Schot; Moerkapelle 14.30 en 19.00 uur (doventolk) stud. Terlouw; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 14.30 en 19.30 uur stud. Beens; Nunspeet 14.30 en 19.30 uur ds. Schot; Opheusden 10.00 en 19.00 uur ds. G. Pater; Oud

Predikbeurten

ZONDAG 2 NOVEMBER 2003

Aagtekerke 9.30 uur en 19.00 uur ds. Neele en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 14.30 uur ds. Meeuse; Alphen a/d Rijn 10.00 en 15.00 uur stud. Beens; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 10.00 uur ds. Bac; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg en 16.00 uur leesdienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur stud. Bakker; Berkenwoude 19.00 uur ds. Clements; Bodegraven 18.30 uur ds. Visscher; Borssele 18.00 uur ds. Van der Poel; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 14.30 uur ds. M. Karens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 18.00 uur ds. De Jongste; Deventer 18.00 uur ds. Kleppe; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 19.15 uur ds. Van der Net; Enter 15.00 uur ds. Schreuder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 uur en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 15.00 uur stud. Terlouw; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. De Wit; Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gravenzande 19.15 uur ds. Zippro; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 15.00 uur ds. P. Mulder; Hilversum 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Visscher; Hoogeveen 19.00 uur ds. Schot; Hoogvliet 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Silfhout; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Kampen 14.30 uur ds. L. Blok; Kapelle-Biezeling 9.30 uur en 18.00 uur (H.D.) ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P.

Blok; Krabbendijke 9.30 uur (H.D.) en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Meeuwen 14.30 uur ds. J. de Pater; Meliskerke 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Melissant 15.00 uur stud. De Heer; Middelburg-Centrum 14.30 uur ds. Neele; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Mijdrecht 15.30 uur stud. Van Manen; Moerkapelle 19.00 uur ds. Driessen (doventolk); Nieuwdorp 14.30 uur ds. Van Gelder; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nieuwer ter Aa 10.00 en 19.00 uur stud. Van Manen; Nisse 14.30 uur ds. Tanis; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oostburg 15.30 uur ds. C. Harinck; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur stud. De Heer; Poederoyen 15.00 uur ds. W.J. Karels; Puttershoek 14.30 uur ds. Van Krimpen; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Baaijens; Ridderkerk-Slikkerveer 18.30 uur ds. Kattenberg; Rijssen-Noord 9.30 uur en 18.30 uur (H.D.) ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. Van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 uur en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Zuid 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. Kattenberg; Scherpenisse 9.30 uur en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Schipper; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 14.30 uur ds. Brugge; Soest 15.00 uur ds. W. Harinck; Sprang Capelle 14.30 uur ds. Melis; Stolwijk 19.15 uur ds. Golverdingen; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Van Eckevelde; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 18.30 uur stud. Terlouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 10.00 uur ds. Moerkerken; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds.

Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poortugaal 15.00 en 19.30 uur ds. Mijnders; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Neele; Rijssen-Noord 9.30 en 19.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 uur ds. Verweij en 19.30 uur ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 en 19.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-Zuid 14.30 en 19.45 uur ds. A.B. van der Heiden; Scherpenzeel 10.00 en 19.00 uur ds. Moens; Scheveningen 14.30 en 19.30 uur ds. Zippro; Stolwijk 10.00 uur ds. Golverdingen en 19.00 uur leesdienst; Terwolde-De Vecht 14.30 en 19.30 uur ds. Tuinier; Tricht-Geldermalsen 14.30 en 19.30 uur ds. Verweij; Uddel 10.00 en 19.30 uur ds. Mouw; Utrecht 15.00 uur ds. W. Harinck en 20.00 uur ds. Van der Net; Veen 14.30 en 19.30 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Waardenburg 14.30 en 19.30 uur ds. Mondria; Wageningen 14.30 en 19.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 9.30 en 15.00 (H.D.) en 19.30 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 en 19.00 uur ds. W. Harinck; Zeist 10.00 en 19.30 uur ds. Van Eckevelde; Zoetermeer 15.00 en 19.30 uur ds. Paul; Zwolle 9.30 uur stud. Beens.

DONDERDAG 6 NOVEMBER 2003
Hoogvliet 19.45 uur ds. J. Karels; Poederoyen 14.00 en 19.00 uur ds. J. de Pater (dankdag).

VRIJDAG 7 NOVEMBER 2003
Den Helder 15.00 en 19.15 uur ds. Van Dijk (dankdag); Drachten 14.00 uur ds. Hoogerland; Veenendaal 13.45 uur ds. Sonneveld (huw.bev.);

ZATERDAG 8 NOVEMBER 2003
Scherpenzeel 15.00 uur ds. Visscher (dovendienst);

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN
Alkmaar:
Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Amsterdam:
Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Diensten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.
Woensdag 5 november (dankdag) 19.30 uur evangelist J. Krijgsman.
Bijbelstudie iedere dinsdag om 19.15 uur

en 20.30 uur.
U bent hartelijk welkom in onze evangelisatiepost van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:
Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:
Evangelist G. van de Breevaart; **let op, nieuw adres kerkgebouw:** Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:
Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barrelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:
Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur evangelist H.J. van den Boogaart.
U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

In plaats van kaarten

Daar het ons onmogelijk is een ieder persoonlijk te bedanken voor de zeer vele blijken van belangstelling en het medeleven dat wij van u mochten ondervinden na het overlijden en bij de begrafenis van onze lieve zorgzame moeder en oma

Aaltje Weststrate-Salm

Willen wij u langs deze weg onze hartelijke dank betuigen.
De wijze waarop u met ons hebt meegeleefd, zowel door uw aanwezigheid als door het sturen van een brief of kaartje, heeft ons erg goed gedaan.

Kinderen en kleinkinderen

Van Horssen bv

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Begrafenisonderneming Brouwer

Voor een verantwoorde en stijlvolle begrafenis

- * mogelijkheid voor thuis opbaren
- * eigen rouwvervoer
- * kist wordt schoudergedragen
- * gratis laatste wens boekje

R.C. Brouwer Bentincklaan 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06 51504726

- Amerongen - Amersfoort - Doorn - Eist -
Langbroek - Leersum - Maarn - Maarsbergen -
- Rhenen - Woerden - Woudenberg -

**ORGELCENTRUM
ANDANTE**

Kom gerust eens langs om kennis te maken met ons uitgebreide assortiment nieuwe en gebruikte orgels, bladmuziek en cd's!

Orgelcentrum Andante
A. van Ostadeaan 35
Veenendaal
0318-50 50 63
Dealer van:
Johannus
Wesley
Opus
Sweetinck
Rembrandt
Monarke
Donus
Content
Ruime sortering
bladmuziek (ook klavier)
& Muziek CD's
Openingsuren:
do 13.30 - 17.30
vr 13.30 - 17.30
& 18.30 - 21.00
za 09.30 - 12.00
& 13.30 - 17.00
en volgens afspraak

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

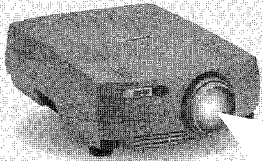
Begrafenisonderneming

Voor uitvaartzorg in :

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ Barneveld
- ◆ Veenendaal
- ◆ Kootwijkerbroek

- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Amersfoort
- ◆ Renswoude
- ◆ Woudenberg

Geen crematies
Prinsenaan 30
3925 BM Scherpenzeel
Tel. 033 277 0555

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies enz. heeft het Deputaatschap Evangelisatie sinds kort een informatieve presentatie over het evangelisatiewerk in Nederland en België. Onze voorlichter komt graag bij u langs (ook overdag).

- *Nederland en de geestelijke nood van onze naaste*
- *Het werk van onze evangelisten*
- *Noodzaak van evangelisatie*

DIA-PRESENTATIE EVANGELISATIEWERK

Voorlichter C.W. van Haften: 0341-253588

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens
Zandee & de Kuijper

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR
ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begravenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

STICHTING HET BRAAMBOS

Verschenen:

Nagelaten Brokken deel IV,
J.C. Philpot, J. Kershaw, J. Mackenzie en
Th. Godwin.

ISBN 90-806342-8-X,
116 pagina's, € 7,50.

Verkrijgbaar bij de boekhandel of bij
Stichting het Braambos.

De stichting heeft ten doel om niet eerder
verschenen werken van Engelse 'Strict
Baptists', met name van J.C. Philpot, uit
te geven.

Tel./Fax.: 078-6933783

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam, Gouda, den Haag
en omstreken.

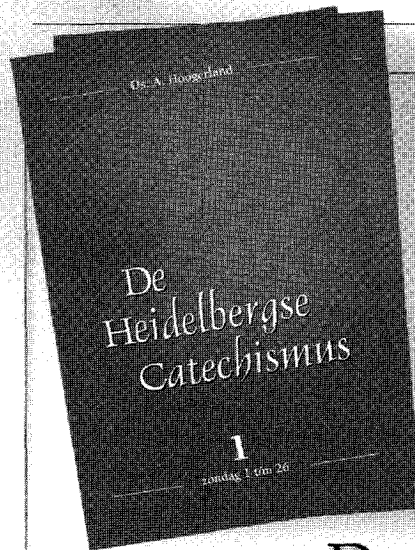
Opbaarmogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

zojuist verschenen: de 6e druk!

Ds. A. Hoogerland diende de Gereformeerde Gemeenten tot zijn overlijden, in 1986. Het was voor hem altijd een wonder dat hij in de wijngaard des Heeren mocht arbeiden en velen voelden zich verbonden aan zijn voluit schriftuurlijk - bevindelijke prediking. Hij hield zijn hoorders de wegen voor die de Heere met Zijn kinderen houdt en benadrukte dat het enkel vrije, onverdiende genade is als de Heere naar een mens omziet.

Deze zaken vinden we ook in zijn verklaring van de Heidelbergse Catechismus, die thans opnieuw wordt uitgegeven.

De catechismuspreken van Ds. Hoogerland worden - naast het bovenstaande - mede gekenmerkt door de gave om ons te bepalen bij datgene wat in ons gezins- en kerkelijk leven van groot belang is.

De Heidelbergse Catechismus

Ds. A. Hoogerland

Het was zijn hartelijke wens en bede dat de Heere zijn arbeid onder jong en oud nog zou willen gebruiken tot verheerlijking van Zijn Naam en uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Zend mij per omgaande:

.....set(s) à 2 delen van de
Catechismusverklaring van
Ds. A. Hoogerland à € 49,50.

Naam

Adres

Postcode

Woonplaats

per set
à 2 delen

49,50

verkrijgbaar bij de boekhandel

Stuur de bon. zonder postzegel,
aan: **BOEKHANDEL
GEBR. KOSTER**
Antwoordnummer 1052
3770 VB Barneveld

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

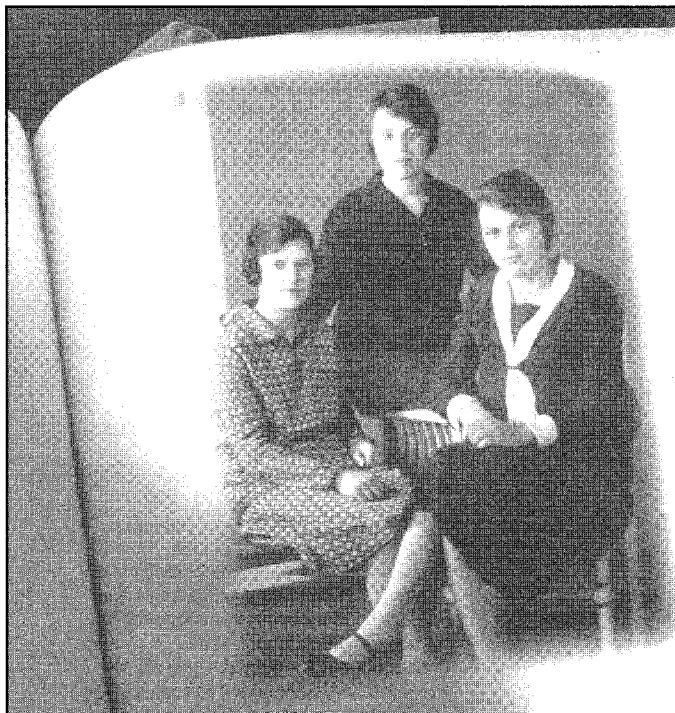
Comité Geref. Bijbelstichting
Middelburg/Vlissingen
D.V. 6 november, 19.30 uur
Ds. J. Goudriaan in de "Westerkerk",
Walensingel Middelburg.

Begrafenisverzorging Kina
Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

Voor info bel:
0416-692787
of
0341-425712

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

*Klazien de Jong, zestien jaar jong is ze hier
en samen met haar zussen op de gevoelige
plaat. Inmiddels is zij op hoge leeftijd
gekomen en krijgt mevrouw Jansen – de Jong
goede zorg in zorgcentrum Uitzicht. Wij
zoeken voor haar en alle andere bewoners
van zorgcentrum Uitzicht een:*

Pastoraal medewerker

Zorgcentrum Uitzicht te Vlaardingen is onderdeel van de Stichting Gereformeerde Zorgcentra Zuid-Holland en biedt zorg en huisvesting aan ruim 90 ouderen. Hier verlenen we zorg met hart en hand aan ouderen uit de Gereformeerde Gezindte. Zorg die gefundeerd is op Gods Woord en de Drie Formulieren van Eenigheid. Zorg die past bij de belevingswereld van onze bewoners. Zodat zij zich in alle opzichten thuis voelen.

Functie Als pastoraal medewerker biedt u pastorale zorg aan de bewoners van het zorgcentrum. U organiseert bijbelringen voor diverse doelgroepen, waaronder bewoners met een psychogeriatrische problematiek. Het onderhouden van contacten met het pastoraat van de plaatselijke kerkelijke gemeenten behoort tot uw taken. Tevens participeert u in het multidisciplinair (zorg)overleg. Het betreft een dienstverband van 16 uur per week.

Profiel Wij zoeken een pastoraal medewerker met een warm hart voor ouderen. Iemand die beschikt over een groot inlevingsvermogen en die uitermate sociaal vaardig is in het opbouwen en onderhouden van een vertrouwensrelatie met (psychogeriatrische) bewoners. U staat open voor pastorale vragen van personeel die voortvloeien uit de zorgverlening. Als pastoraal medewerker bent u in het bezit van een HBO-opleiding (cursus godsdienstonderwijs CGO-E). U heeft een aanvullende opleiding op het gebied van psychogeriatric en instellingspastoraat of bent bereid deze te volgen. U bent belijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten of van de Christelijke Gereformeerde Kerk.

Heeft u belangstelling? Neem dan contact op met de heer G.Th. Metske, locatiemanager van zorgcentrum Uitzicht (010) 474 17 55 of mevr. J.M. Prins, directeur zorg, (010) 207 58 58. Mailen of schrijven naar de afdeling P&O van de SGZZH kan natuurlijk ook: pz@sgzzh.nl of afdeling P&O, Wormerhoek 14h, 2905 TX Capelle aan den IJssel.

SGZZH Zorg met hart en hand

STICHTING GEREFORMEERDE ZORGCENTRA ZUID-HOLLAND